

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9028/2021
19.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић, Бисерке Живановић, Јелице Бојанић Керкез и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Поповић, адвокат из ..., против тужене „ОТП банка Србија“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Суботици Гж 160/20 од 07.09.2021. године, у седници од 19.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Суботици Гж 160/20 од 07.09.2021. године у ставовима другом и трећем изреке и пресуда Основног суда у Суботици П 1343/2019-6 од 13.02.2020. године, тако што се одбија као неоснован тужбени захтев тужиоца да се утврди да је ништава одредба члана 2. став 2.1.тачка 5. уговора о кредиту за измиривање раније преузетих обавеза (рефинансирање) бр ... од 18.03.2016. године, да се тужена обавезе да тужиоцу на име стицања без основа исплати 20.000,00 динара са законском затезном каматом од 18.03.2016. године до исплате и да му накнади трошкове парничног поступка са припадајућом законском затезном каматом.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 62.400,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Субутоци П 1343/2019-6 од 13.02.2020. године ставом првим изреке усвојен ј тужбени захтев. Ставом другим изреке утврђено је да је ништава одредба члана 2. став 2.1.тачка 5. уговора о кредиту за рефинансирање од 18.03.2016. године. Ставом трећим изреке тужена је обавезана да тужиоцу на име стицања без основа исплати 20.000,00 динара са законском затезном каматом од 18.03.2016. године до исплате. Ставом четвртим изреке тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 25.040,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Суботици Гж 160/20 од 07.09.2021. године, ставом првим изреке делимично је усвојена жалба тужене и преиначена првостепена пресуда у делу става трећег изреке којим је одлучено о законској затезној камати на износ главног дуга, тако што је одбијен захтев тужиоца за исплату законске затезне камате на износ од 20.000,00 динара почев од 18.03.2016. године до 19.03.2016. године. Ставом другим изреке одбијена је жалба тужене у преосталом делу и потврђена првостепена пресуда. Ставом трећим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против другостепене пресуде, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и из разлога прописаних чланом 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су законски услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1. важећег Закона о парничном поступку – ЗПП, због потребе уједначавања судске праксе. Зато је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је са правним претходником тужене банке закључио Уговор о кредиту за рефинансирање 18.03.2016. године, којим је тужиоцу одобрен кредит у износу од 1.300.000,00 динара. Чланом 2. став 2.1. тачка 5. уговора предвиђено је да административни трошкови банке износе 20.000,00 динара једнократно, плативо на дан пуштања кредита у течај. Тужилац је наведени износ накнаде исплатио правном претходнику тужене. Тужиоцу је претходно достављена понуда којом је у ставу 3.3. наведено да административни трошак износи 20.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава јер тужиоцу није предочено уговором нити у предуговорној фази на шта се ова накнада односи, у чему се састоје и колики је износ трошкова, као и због чега се везују за одређени проценат од одобреног кредита, уз аргументацију другостепеног суда да се ради о трошковима који могу бити наплаћени кроз обрачун ефективне каматне стопе, што овде није био случај, јер је накнада уговорена као посебан трошак чија структура није опредељена, па тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби, на основу чл. 210. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО), уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима

и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго, и на ништавост се по члану 109. тог закона пази по службеној дужности.

По члану 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па и у конкретном случају, с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 18.03.2016. године.

С обзиром на наведено, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита и таква одредба уговора је правно ваљана, под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чл. 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама, у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању, у Понуди (образац 1Б-основни подаци о кредиту) поводом закључења предметног уговора о кредиту, у тачки 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита. Поред осталог, јасно је приказана једнократна накнада за обраду захтева –

20.000,00 динара, што одговара и садржини спорне уговорне одредбе којом се тужилац обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у износу од 20.000,00 динара. Обавеза исказивања укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) која омогућава кориснику да упореди понуде различитих давалаца истих услуга, такође је приказана у понуди (тачка 3.2). Како је тужилац, садржином наведене понуде, у предуговорној фази обавештен о врсти и висини трошкова који падају на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чл. 8. и 19. став 1. тачка 12. наведеног закона. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. У конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом, на основу чл. 104. став 1. и 214. ЗОО.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

С обзиром да је тужена успела у спору, припадају јој трошкови целог поступка, који су били потребни ради вођења парнице, у смислу чл. 153. став 1., 154., 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП, и то за састав једног поднеска у износу од 6.000,00 динара, за заступање на једном одржаном рочишту 7.500,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара и за састав ревизије 18.000,00 динара, све према важећој Адвокатској тарифи у време пресуђења, као и тражени трошкови на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку по 2.700,00 динара, за ревизију 5.400,00 динара и ревизијску одлуку 8.100,00 динара, према Таксној тарифи из важећег Закона о судским таксама.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић